

KERKUILEN 2022



Wie het landelijke kerkuilennieuws tijdens het voorjaar en de zomer van 2022 via de (sociale) media volgde, kon de indruk krijgen dat er zich een kleine ramp aan het voltrekken was. Overal kwam het nieuws van onbezette nestkasten, niet-broedende adulte koppels of kleine tot zeer kleine legfels. Voorlopige resultaten uit Vlaanderen en Nederland wijzen er inderdaad op dat de populatie Kerkuil in het broedseizoen van 2022 een flinke klap heeft gekregen.

Moeilijke omstandigheden

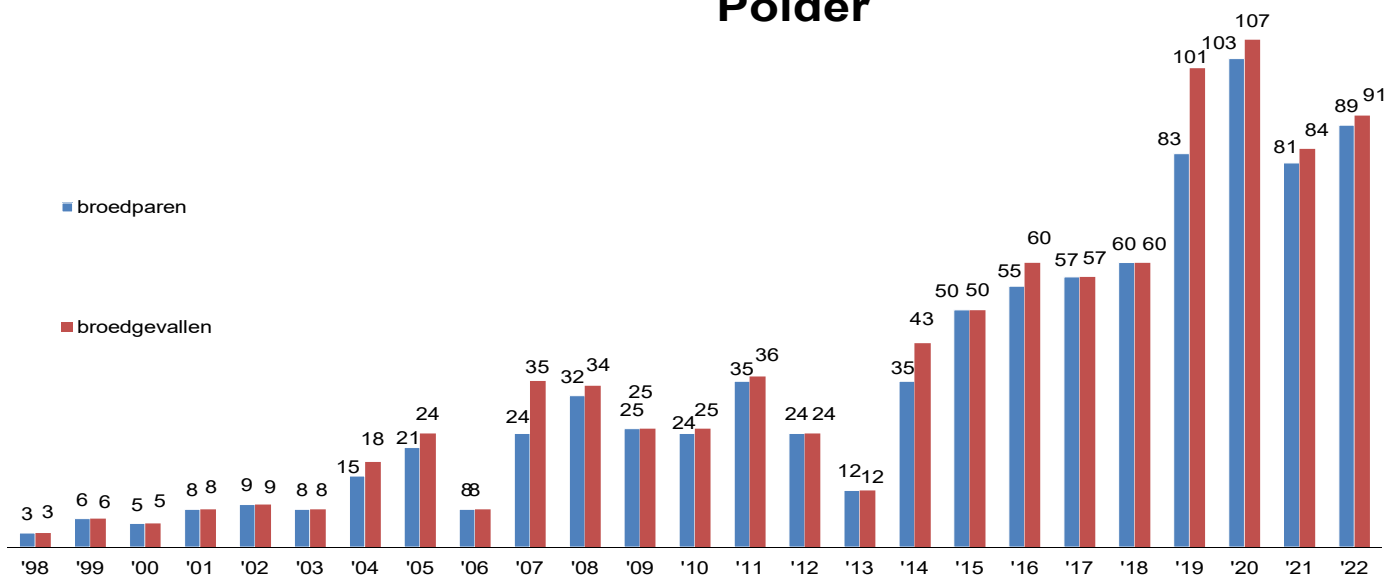
De late winterprik, het uitzonderlijk natte vroege voorjaar, gecombineerd met een daljaar wat de muizenpopulaties betreft maakte het voor de Kerkuil niet gemakkelijk. In 2021 merkten we in ons werkingsgebied al een terugval in het aantal broedkoppels: van 101 (2019) en zelfs 107 (2020) naar 'amper' 84 (2021). 2022 leek dus geen al te hoopgevende start te kennen. Maar gelukkig schreven het mildere microklimaat in onze Westhoek, en een solide populatie Kerkuil een iets rooskleuriger verhaal.

Broedgevallen

89 Broedkoppels Kerkuil zorgden in het werkingsgebied voor 91 broedgevallen, meteen goed voor het op twee na hoogste aantal sinds het begin van de monitoring, na de topjaren '19-'20. Met een toename van 5 broedgevallen in het werkingsgebied lijkt 2022 dus allesbehalve een moeilijk kerkuiljaar te zijn geweest. Toch verdienen de cijfers enige nuance, want niet overal in de noordelijke Westhoek zien we dezelfde evolutie.

In Veurne herstelde het aantal broedgevallen zich na de afname van 2021. In 2020 telde Veurne nog 19 broedsels, terwijl dat er in 2021 maar liefst 10 minder waren. Een quasi halvering, dus. Vorig jaar stelden medewerkers opnieuw 14 gevallen vast. In Alveringem zien we een gelijkaardige situatie. Na het topjaar 2020 met 24 broedgevallen, viel dat aantal ook daar terug in 2021 (13), en zorgde 2022 voor een licht herstel. Er werden 15 broedgevallen vastgesteld. Nieuwpoort liet in 2022 5 broedgevallen optekenen, na de 2 van 2021 én 2020.

Aantal broedgevallen en broedparen IJzer en Polder



In andere gemeenten zagen we in 2022 nog geen herstel. Waren de lokale omstandigheden daar moeilijker voor de Kerkuil, of zijn er andere oorzaken? Vrijwilligers stelden in Lo-Reninge 5 broedgevallen vast. Dat waren er net zoveel als in 2021, terwijl er in 2020 nog 11 broedsels geteld werden. Ook in Koksijde heeft de dalende tendens zich in 2022 nog niet gekeerd: 6 (2020), 5 (2021) en 4 (2022) broedgevallen.

Diksmuide laat wat verrassende cijfers zien. Waar 2021 in zowat alle gemeenten van het werkingsgebied een moeilijk jaar was voor de Kerkuil, met lagere aantallen broedkoppels en -gevallen als gevolg, zagen we in Diksmuide net een toename van 24 (2020) naar 27 (2021). Vorig jaar daalde dat aantal echter naar 22. Een uitgesteld gevolg van het daljaar wat de voedselvoorraad betreft?

Koekelare had al in 2020 een terugval gemerkt: van 11 (2019) naar 7 broedgevallen. Sindsdien gaat het broedcijfer echt gestaag omhoog, en na 9 broedgevallen in 2021 mochten medewerkers er nu 13 vaststellen.

In de andere gemeenten van het werkingsgebied bleven de cijfers min of meer stabiel ten opzichte van 2021. De Panne ging van 1 naar 2 broedgevallen, Houthulst van 9 naar 8 en Kortemark van 4 naar 3.

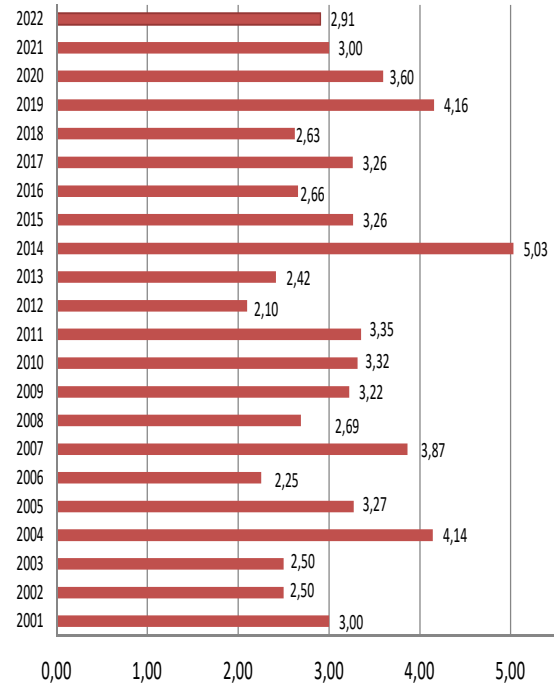
Nestgemiddelde

Hoewel de Kerkuil in het werkingsgebied van de natuurwerkgroep dus wel tot broeden kwam, zagen de medewerkers gemiddeld minder pulli per nest. In 76 van de 89 nestbakken werden de pulli effectief geteld, en dat gaf een totaal van 221 jongen. Hoewel dat cijfer het op twee na hoogste is sinds de start van de controles in 2001, komt het nestgemiddelde hiermee op 2,9. Dat is toch een stuk lager dan het langjarig gemiddelde van 3,14 en betekent ook nog geen herstel van de dalende tendens die zich sinds 2019 aftekent. Toen was er een uitzonderlijk hoog nestgemiddelde van 4,16 pulli per broedgeval. In 2020 was dat nog 3,6 en in 2021 nog 3.

In 8 nestbakken telden de medewerkers slechts 1 jong. 14 keer bestond het broedsel uit 2 jongen. In 34 gevallen waren dat 3 pulli, en 17 keer telden we 4 jongen in het nest. In amper 3 kasten werden er tijdens

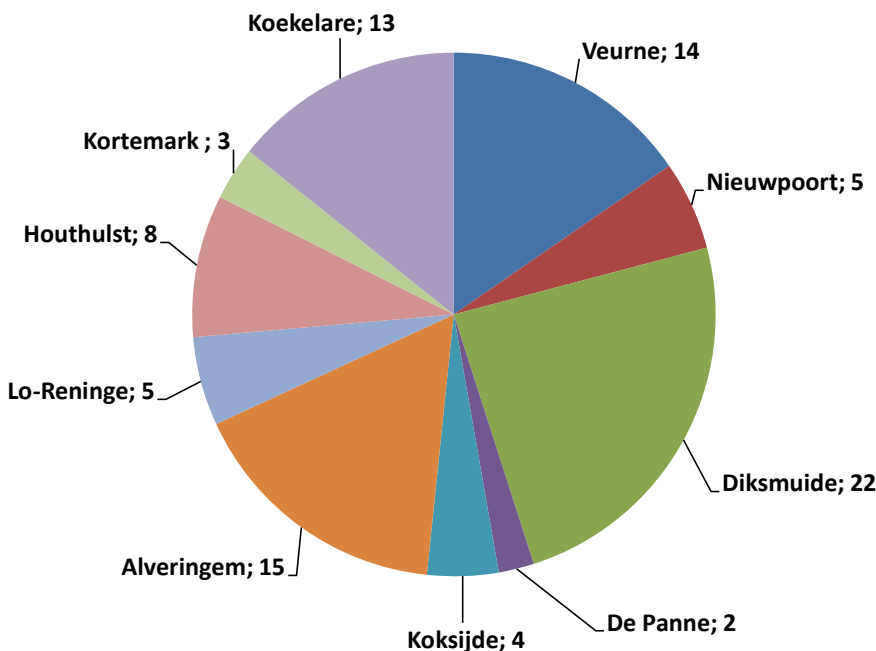
de controles 5 pulli aangetroffen. Grotere nesten, van 6 of 7 pulli, werden sinds 2019-2020 niet meer vastgesteld.

Nestgemiddelde



Bezetting van de nestkasten

Natuurwerkgroep De Kerkuil blijft verder zorgen voor voldoende nestgelegenheid voor de mascotte van de vereniging. In de winter 2021-2022 kwamen er opnieuw 14 nestbakken bij, wat het totaal op 216 brengt. In 91 daarvan broedde in 2022 een koppel Kerkuil. Dat geeft een bezettingsgraad van 42%. Dat cijfer ligt in de lijn van de 45% uit 2021. In 2020 was nog de helft van de nestkasten bezet door broedende koppels. De verklaring voor deze (lichte) daling ligt voor de hand: door de stelselmatige toename van het totale aantal kasten ontstaat er een soort uitstel. Nieuwe nestbakken worden niet automatisch onmiddellijk (succesvol) bezet door Kerkuilen. Vaak laat dat resultaat één of meerdere jaren op zich wachten. We hebben er echter vertrouwen in dat de huidige, stabiele populatie Kerkuilen



uiteindelijk zijn weg zal vinden naar heel wat van de nieuwe nestgelegenheden.

Het broedsucces in projectgemeente Koekelare laat zich ondertussen ook vertalen in het bezettingscijfer: in 13 van de 16 nestkasten (81%) broedde in 2022 een kerkuilkoppel. Alveringem kende vorig jaar een bezettingsgraad van 60%, en in De Panne en Houthulst was dat 50%. In Diksmuide en Koksijde zijn 4 op de 10 bakken bezet. In Kortemark (33%), Nieuwpoort (31%), Lo-Reninge en Veurne (beide 28%) is de bezettingsgraad ongeveer 1 op 3.

Samenvattend

Hoewel de voortekenen niet zo gunstig waren, is het kerkuilenseizoen in het werkingsgebied van natuurwerkgroep De Kerkuil toch positiever uitgevallen dan verwacht. In de meeste projectgemeenten kwamen de koppels Kerkuil tot broeden, al waren de nesten gemiddeld wat kleiner dan normaal. Na twee absolute topseizoenen ('19-'20) zijn we misschien wat verwend en zien we over het hoofd dat 2022 in absolute cijfers zowel qua aantal broedgevallen als wat het aantal pulli betreft het op twee na beste seizoen ge-

weest is sinds het begin van de monitoring.

Ook dit jaar willen we heel expliciet alle landbouwers en andere gastgezinnen bedanken die een nestkast in hun schuur, loods of bijgebouw hebben staan. Zij zijn onontbeerlijk voor het welslagen van het kerkuilenproject en rechtstreeks mee verantwoordelijk voor het in stand houden van de populatie van deze mysterieuze, nachtelijke muizenjagers.

Filip Declerck

BIJZONDERE COHABITATIE



Alveringem

Tijdens de controleronde in Alveringem stuitte Antoon Ternier en zijn team op een wel heel onverwachte vorm van co-housing: in één nestbak troffen de medewerkers zowel jonge Torenvalkjes als Kerkuilen aan!

Het paartje Torenvalk had zich gerieflijk geïnstalleerd in het voorportaal van de nestkast, terwijl vader en moeder Kerkuil de achterste ruimte tot kraamkamer hadden omgetoverd.

Tijdens het voederen passeerden de kerkuilouders dus dagelijks meerdere malen de jonge valkjes met een heerlijke prooi. Hoewel de twee soorten dus (min of meer) hetzelfde territorium en (ongeveer) hetzelfde dieet delen, blijkt samenleven voor deze prachtige vogels geen probleem.

foto: Ludo Leper